

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 02.07.1981, sp. zn. 4 Tz 24/81, ECLI:CZ:NS:1981:4.TZ.24.1981.1

Číslo: 23/1982

Právní věta: Prenechanie poradia na zakúpenie osobného motorového vozidla za peňažnú odmenu nenaplnuje znaky trestného činu prijímania úplatku podľa § 160 Tr. zák. O tento trestný čin by však mohlo ísť vtedy, keby osoba obstarávajúca veci všeobecného záujmu, ktorou je aj predaj motorových vozidiel, za úplatu uprednostnil zákazníka pri kúpe motorového vozidla (porov. č. 17/1978 Zb. rozh. tr.). Ak tzv. prenechanie poradia spočíva v tom, že páchatel si zaistí poradie, zakúpi vozidlo na svoje meno a ihneď ho so ziskom prevedie na inú osobu, naplnuje znaky trestného činu špekulácie podľa § 117 Tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 02.07.1981

Spisová značka: 4 Tz 24/81

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Přijímání úplatku, Spekulace

Předpisy: 140/1961 Sb. § 117
§ 160

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 23/1982 sb. rozh.

Prenechanie poradia na zakúpenie osobného motorového vozidla za peňažnú odmenu nenaplnuje znaky trestného činu prijímania úplatku podľa § 160 Tr. zák. O tento trestný čin by však mohlo ísť vtedy, keby osoba obstarávajúca veci všeobecného záujmu, ktorou je aj predaj motorových vozidiel, za úplatu uprednostnil zákazníka pri kúpe motorového vozidla (porov. č. 17/1978 Zb. rozh. tr.).

Ak tzv. prenechanie poradia spočíva v tom, že páchatel si zaistí poradie, zakúpi vozidlo na svoje meno a ihneď ho so ziskom prevedie na inú osobu, naplnuje znaky trestného činu špekulácie podľa § 117 Tr. zák.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR z 2. 7. 1981 sp. zn. [4 Tz 24/81.](#))

Na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, Najvyšší súd SSR

zrušil uznesenie Okresného súdu v Lučenci zo

16. októbra 1980 sp. zn. 2 T 233/80 i uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 12. novembra 1980 sp. zn. 5 To 604/80 v časti týkajúcej sa obvinených L. R., M. B. a A. B. a okresnému prokurátorovi v Lučenci prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znova prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Okresný prokurátor v Lučenci podal na Okresnom súde v Lučenci obžalobu okrem iných aj na obvinených L. R., M. B. a A. B. pre trestný čin prijímania úplatku podľa § 160 ods. 1 Tr. zák. na tom skutkovom základe, že

1. obvinený L. R. v októbri 1979 v Lučenci prijal sumu 1500,- Kčs za to, že sprostredkoval prenechanie poradia na prenechanie poradia na zakúpenie osobného motorového vozidla od L. G. na A. Z.;

2. obvinený M. B. 3. mája 1979 v Lučenci prijal sumu 5000,- Kčs od E. G. za prenechanie poradia na zakúpenie osobného motorového vozidla pre E. G.;

3. obvinený A. B. 27. septembra 1979 v Lučenci prijala sumu 4000,- Kčs od ing. L. F. za prenechanie poradia na zakúpenie osobného motorového vozidla pre ing. L. F.

Okresný súd v Lučenci zastavil podľa § 188 ods. 1 písm. b) Tr. por. z dôvodu uvedeného v § 172 ods. 1 písm. b) Tr. por. trestné stíhanie proti uvedeným obvineným. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že obvinení neprijali uvedené peňažné sumy v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu a preto sa nemohli dopustiť trestného činu prijímania úplatku podľa § 160 Tr. zák. Sťažnosť okresného prokurátora proti tomuto uzneseniu zamietol Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 12. novembra 1980 sp. zn. 5 To 604/80 podľa § 148 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Proti tomuto uzneseniu podal generálny prokurátor SSR sťažnosť pre porušenie zákona v lehote určenej v § 272 Tr. por. v neprospech uvedených troch obvinených. Svoju sťažnosť odôvodnil tým, že obvinený L. R. mal v predajni n. p. Mototechna v Lučenci funkciu repasanta automechanika a teda obstarával veci všeobecného záujmu v oblasti obchodu a služieb, t. j. uspokojovanie záujmov občanov pri kúpe motorových vozidiel. Preto po objektívnej stránke naplnil všetky pojmové znaky trestného činu prijímania úplatku podľa § 160 ods. 1 Tr. zák. Čo sa týka obvinených M. B. a A. B., generálny prokurátor SSR svoju sťažnosť odôvodnil tým, že obvinení ako príbuzní bývalého vedúceho predajne n. p. Mototechna v Lučenci, odsúdeného R. B., mali v roku 1979 v tejto predajni evidované na svoje mená najmenej štyri osobné motorové vozidlá typu VAZ, ktoré ihneď po kúpe prepísali na mená iných osôb, od ktorých neoprávnene získali väčšie finančné sumy. To dokazuje, že obvinení M. B. a A. B. spáchali trestný čin špekulácie podľa § 117 Tr. zák.

Najvyšší súd SSR preskúmal z podnetu tejto sťažnosti pre porušenie zákona podľa § 267 ods. 1, 2 Tr. por. správnosť výroku napadnutého uznesenia, ktorý sa dotýka obvinených L. R., M. B. a A. B., ako aj konania, ktoré tejto časti uznesenia predchádzalo a zistil, že zákon porušený bol.

Pre nadmerný dopyt uchádzačov o kúpu motorových vozidiel v záujme spravodlivého uspokojovania ich potrieb bol pri predaji motorových vozidiel v odštepnom závode n. p. Mototechna v Lučenci zavedený tento postup:

S uchádzačom o kúpu motorového vozidla sa spísala obsahujúca výhradu, že objednávka stratí platnosť, ak kupujúci do 5 dní po určenom termíne prevzatia vozidlo neprevezme. Takúto objednávku dostal do rúk každý objednávateľ. Vo verejnosti sa vžilo jej pomenovanie ako „poradovník“. Každá objednávka sa totiž zaevidovala v knihe „Záväzná objednávky“, do ktorej sa podľa časového poradia

zapisovali objednávateľa motorových vozidiel podľa typov, ktoré si ten ktorý uchádzač objednal. Objednávkou a jej zápisom do uvedenej knihy sa Mototechna zaviazala odpredať uchádzačovi objednaný typ motorového vozidla podľa poradia uvedeného v knihe. Výrazom takéhoto záväzku Mototechny bolo, že pri predaji vozidla sa faktúra vždy vystavovala na meno držiteľa objednávky (poradovníka), teda objednávateľa uvedeného v knihe záväzných objednávok.

Obvinený L. R. zastával v Mototechne funkciu rapasanta áut, ktorej obsah spočíval v starostlivosti o dovezenie motorových vozidiel zo železničnej stanice do skladu Mototechny, ďalej v príprave vozidiel na predaj kupcovi a ich odovzdaní kupcovi. Priznal, že prijal úplatok v sume 1500,- Kčs za sprostredkovanie kúpy vozidla pre svojho suseda L. G. od Mototechny a jeho predaja A. Z. L. G. mu v jeseni 1979 povedal, že je v „poradovníku“ Mototechny na motorové vozidlo typu Lada, o ktoré už nemá záujem, lebo auto si už kúpil v Mototechne v Banskej Bystrici. Zmienil sa o tom svojmu spolupracovníkovi, ktorý mu po nejakom čase oznámil, že má známeho A. Z., ktorý by prevzal uvoľnený „poradovník“. Oznámil to L. G., ktorý prišiel do Mototechny, vybavil bežné formality s kúpou auta a s jeho predajom A. Z. V ten istý deň mu priniesol jeho spolupracovník 1500,- Kčs, súčasne mu dal ďalších 3000,- Kčs pre L. G., ktoré L. G. aj odovzdal.

M. B., zať vedúceho predajne Mototechny, ako obvinený priznal, že r. 1979 chodila za ním istá žena zo Šafárikova, aby jej pomohol v Mototechne, ktorej vedúcim bol jeho svokor R. B., pri kúpe motorového vozidla typu Lada. Dozvedela sa totiž, že jeho manželka A. B. má „poradovník“ na takéto vozidlo. Osobne sa zúčastnil kúpy vozidla v Mototechne, vybavoval formality (neuviedol aké formality), bol s touto ženou na pošte, kde vyplatili kúpnu cenu šekom. Formality pomáhala vybavovať aj jeho manželka A. B. Prepis auta sa uskutočnil nasledujúci deň. K prijatiu úplatku sa obvinený nevyjadril, lebo sa ho na to pri vypočúvaní nespýtali.

A. B. ako obvinená priznala, že v druhom polroku 1979 bola „zapísaná do poradovníka“ motorových vozidiel v Mototechne, ktorej vedúcim bol jej otec R. B., lebo ju o to požiadal priateľ, ktorého meno nepozná. Tento jej neznámy priateľ vozidlo dlhší čas nekupoval. Raz zistila, že neznámy priateľ občas chodil do Mototechny a spytoval sa ľudí, či nemajú voľný „poradovník“. Išla za ním, bol to ing. L. F., a ponúkla mu svoj „poradovník“. Vypísali šek na jej meno, ing. L. F. zaplatil na pošte šekom kúpnu cenu vozidla. Faktúra znela na jej meno. Bola s ing. L. F. aj na DI, kde vozidlo prepísali na jeho meno. Ing. L. F. jej za to žiadny úplatok nedal a ona od neho nič nepýtala.

Týchto obvinených usvedčovali svedkovia ing. L. F., E. G., jeho manželka M. G. a MUDr. I. P. Svedok ing. L. F. udal, že v roku 1979 zamýšľal kúpiť v Mototechne osobné motorové vozidlo typu Lada. Dostal sa do styku s vedúcim Mototechny R. B., ktorý mu povedal, že „ak zaplatí, že sa niečo nájde“. Keď s tým súhlasil, kázal mu chvíľu čakať, že pozná jednu ženu, ktorá má „poradovník“ a je ochotná ho prediť. Za pol hodiny prišla k nemu neznáma žena, ktorá mu ponúkla „poradovník“ na predaj. Dal jej za zaň 4000,- Kčs. Dodatočne sa dozvedel, že to bola A. B., dcéra vedúceho predajne. Svedok E. G. tiež udal, že si chcel kúpiť motorové vozidlo a dostal sa pritom do styku s vedúcim Mototechny R. B. Viac razy s ním hovoril. Naposledy mu vedúci Mototechny prikázal prísť 3. 5. 1979 s tým, že príde vodič, ktorý bude mať „poradovník“, za ktorý mu má dať 5000,- Kčs. Neznámy vodič sa objavil, odviezol ho na jeho vlastnom vozidle do skladu Mototechny, kde mu predviedli vozidlo, s kúpou ktorého súhlasil. Kúpnu cenu tohto vozidla išla na poštu zaplatiť jeho manželka spolu s neznámym vodičom. Nakoniec, keď manželka z vozidla vystúpila a na jej miesto nasadol do vozidla on, odovzdal uvedenému vodičovi v obálke pripravenú sumu 5000,- Kčs. Faktúra Mototechny za zakúpené vozidlo znela na meno A. B. (teda manželku obvineného M. B.) a z jej mena potom musel na DI vozidlo dať prepísať na svoje vlastné meno. Rovnako usvedčovala oboch obvinených svedkyňa M. G. Napokon svedkyňa MUDr. I. P. v svojej výpovede uviedla, že na chodbe Mototechny, keď zamýšľala kúpiť si motorové vozidlo, ju pristavil jeden neznámy mladý muž, o ktorom sa dodatočne dozvedela, že to bol obvinený M. B. Zaujímalo sa, aké vozidlo si hodlá kúpiť a keď mu povedala, že chce auto typu Lada, prehlásil, že jej pomôže. Asi za 2 týždne jej telefonoval, že kúpil vozidlo Lada, aby prišla, že ho predá.

To sa potom uskutočnilo.

Najvyšší súd sa stotožňuje s právnym názorom nižších súdov v tom, že neobstojí právne hodnotenie skutkov obvinených ako trestného činu prijímania úplatku podľa § 160 ods. 1. Tr. zák. preto, že ani jeden z nich nebol osobou, ktorá by bola poverená obstarávať veci všeobecného záujmu. Obvinený L. R. ako repasant áut nemal v Mototechnne nijaký vplyv na to, aby na základe tzv. poradníka mohol L. G. kúpiť motorové vozidlo a potom predať, resp. prepísať na meno A. Z. Obvinený M. B. a A. B. vôbec neboli pracovníkmi Mototechnny a iba využívali svoj príbuzenský vzťah s vedúcim predajne.

Okrem toho uvedené svedecké výpovede a listinné dôkazy ukazujú, že peniaze, ktoré obvinení prijali od uchádzačov kúpy motorových vozidiel v Mototechnne, ktorí neboli zaevidovaní v knihe záväzných objednávok, nemožno považovať za úplatky v zmysle § 160 Tr. zák., ale obvineným M. B. a A. B. išlo o zadováženie motorových vozidiel kúpou v Mototechnne za peniaze uchádzačov, ktorým sa nepodarilo vozidlá kúpiť, v úmysle bezpráčne sa obohatiť okamžitým predajom za vyššiu cenu, než za akú autá kúpili. To platí obdobne o obvinenom L. R. s tou zmenou, že takúto transakciu len sprostredkoval medzi L. G. a A. Z.

Nižšie súdy mali preto uvažovať, či skutky tvoriace predmet obžaloby nemôžu vyčerpať pojmové znaky iných trestných činov ako trestného činu podľa § 160 ods. 1 Tr. zák., najmä trestného činu špekulácie podľa § 117 ods. 1 alinea 1 (pokiaľ ide o obvinených M. B. a A. B.), resp. alinea 2 (pokiaľ ide o obvineného L. R.) Tr. zák.